

Asia: VN/35922/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisältyvämmien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:**

Asiakasmaksulaissa säädettäisiin jatkossa ensihoitopalvelun asiakasmaksusta sekä ensihoitopalveluun sisältyvämmien kuljetusten asiakasmaksuista ja Kelan nykyisin sairaankuljetuksena korvaamien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuu siirrettäisiin hyvinvointialueille. Sisäänkirjoitetun potilaan siirtokuljetuksia koskevaa sääntelyä selkiytettäisiin.

Sääntelyn selkiyttäminen ja yhdenmukaistaminen on sinänsä kannatettavaa, mutta käytännössä asiakkaalle voi aiheutua ylimääräistä haastetta erilaisista maksukertymistä ja niiden seurannasta.

Asiakasmaksun suuruus olisi ensihoitopalvelussa sekä muissa ambulanssilla toteutetuissa kuljetuksissa nykyistä omavastuuosuutta suurempi ja maksut kerryttäisivät asiakasmaksukattoon nykyisen Kelan matkakaton sijaan. Kun rahoitusvastuu siirtyisi hyvinvointialueille, asiakkaiden omavastuut ja/tai asiakasmaksut kertyisivät kahteen eri vuosikertymään eli matkakattoon (Kelan matkat) ja asiakasmaksukattoon (hyvinvointialueen matkat).

Nykyisin Kansaneläkelaitos seuraa sairausvakuutuksesta korvattujen matkojen matkakaton täyttymistä ja palauttaa vakuutetulle matkakaton (sairausvakuutuslain mukainen vuosiomavastuu) ylityksen, jos palveluntuottaja on perinyt omavastuun matkakaton täytyttyä.

Asiakasmaksulain tarkoittaman maksukaton ylittymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät palvelut ovat asiakkaalle pääsääntöisesti maksuttomia asianomaisen kalenterivuoden loppuun. Asiakasmaksukaton seuraaminen on todellisuudessa asiakkaan vastuulla.

Maksukaton täyttymisen seuraaminen voi olla joillekin asiakasryhmille haastavaa. Jos esitys etenee, hyvinvointialueilla tulisi myös olla edellytykset ja menetelmiä, joilla voitaisiin informoida asiakkaita maksukaton täyttymisestä.

2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Esityksessä ehdotetaan, että asiakasmaksut sidottaisiin hyvinvointialueindeksiin ja indeksitarkastuksista tulisi jokavuotisia. Edellä mainittujen lisäksi käyttämättä jätetyistä sosiaali- ja terveyspalveluista perittävän maksun soveltamisalaa laajennettaisiin ja maksun enimmäismäärää korotettaisiin.

Asiakkaiden aseman suojaamiseksi ehdotetaan lisäksi, että myös maksukyvyn mukaan määräytyviin asiakasmaksuihin liittyvät käyttövarat ja tuloajat sidottaisiin hyvinvointialueindeksiin. Maksukaton euromäärän sekä lyhytaikaisesta laitoshoidosta ja -palvelusta maksukaton täyttymisen jälkeen perittävän ylläpitomaksun indeksidonnaisuuteen ei puolestaan ehdoteta muutoksia, eli nämä säilyisivät kansaneläkeindeksiin sidottuina ja näitä tarkistettaisiin jatkossakin kahden vuoden välein.

Ehdotettu hyvinvointialueindeksi tulee todennäköisesti nostamaan asiakasmaksuja nopeammin kuin nykyisin käytössä oleva kansaneläkeindeksi. Lisäksi ensihoitopalvelun asiakasmaksua ja ensihoitopalveluun sisältyvätkä kuljetusten perittämissä olevat asiakasmaksut olisivat tasoltaan korkeampia kuin nykyinen sairausvakuutuslain mukainen omavastuu.

Luonnoksessa esitetään myös, että asiakkaalta voitaisiin periä maksu ensihoitopalvelusta myös niissä tilanteissa, joissa joku muu henkilö olisi tehnyt hätäilmoituksen, jonka perusteella ensihoito olisi mennyt paikan päälle ja tehnyt asiakkaalle hoidontarpeen arvion, mutta ei olisi antanut ensihoitoa tai suorittanut ensihoitopalveluun liittyvää kuljetusta.

Maksujen alentamiskäytännöt alueilla ovat vaihtelevia ja alennuksen hakeminen on osoittautunut monimutkaiseksi.

Kaiken kaikkiaan edellä mainitut tekijät todennäköisesti kasvattavat asiakkaan menoja.

3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista:

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään useita muutoksia sairaankuljetusten korvauksiin sekä asiakasmaksuihin.

Rahoituksen suunnittelussa tulisi huomioida muutkin samanaikaisten muutosten yhteisvaikutukset, kuten hyvinvointialueiden palveluverkon karsiminen ja terveydenhuollon palveluiden keskittäminen, jotka lisäävät ensihoidon sekä kiireettömien sisään kirjaamattomien potilaiden siirtokuljetusten määrää tulevaisuudessa.

Esityksellä on jossain määrin vaikutuksia vakuutuskassasektorille, koska myös asiakasmaksuja voidaan korvata kassojen vakuutetuille. Lisäksi joissakin kassoissa on työntekijä/toimihenkilövakuutettujen lisäksi myös eläkeläisvakuutettuja ja todennäköiset omavastuuosuuksien korotukset kohdentunevat nimenomaan ikääntyneisiin.

Joissakin vakuutuskassoissa korvataan lisäetuutena matkoja, joista on saatu kela-korvaus. Nyt esillä oleva ehdotus aiheuttaisi siten jonkin verran muutostarpeita kyseisten kassojen sääntöihin.

Lisäksi ehdotettu hyvinvointialueindeksi tulee todennäköisesti nostamaan asiakasmaksuja nopeammin kuin nykyisin käytössä oleva kansaneläkeindeksi. Näin palveluiden käyttäjien kulut kasvavat ja siten myös vakuutuskassojen maksamat korvaukset jossakin määrin kasvavat.

Riittävä tiedotus hallituksen esitysluonnoksen etenemisestä ja siihen mahdollisesti tulevista muutoksista on tarpeen. Näin nekin tahot, jotka eivät ole mukana valmistelussa, voivat ottaa vaikutukset huomioon omassa toiminnassaan ja taloudessaan.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.

-

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisällyttämien kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.

-

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

-

7. Onko toimialanne lainsäädännössä esteitä sille, että asiakasmaksulakiin nykyisellään sisältyvää viittausta päivähoidon maksuihin (ks. tarkemmin ehdotettu 14 b §) ei jatkossa enää laissa olisi?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kajaani Sari
Vakuutuskassat ry